

Kysymyksiä ja vastauksia tiemaksuista yleisesti

Miksi HSL on teettänyt esiselvityksiä tie- tai ruuhkamaksuista?

HSL:n tehtävä joukkoliikenteen järjestämisen lisäksi on Helsingin seudun liikennejärjestelmän suunnittelu.

Liikennejärjestelmäsuunnitelma kattaa kaikki liikennemuodot tieliikenteestä raideliikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn. Liikennejärjestelmäsuunnitelmaa tehdään tiiviissä yhteistyössä seudun kuntien, kaupunkien ja valtion kanssa. HSL:ssä on työkaluja, asiantuntemusta ja kokemusta Helsingin seudun liikennejärjestelmän toimenpiteiden vaikutusten arviointiin.

Valtio on hallitusohjelman mukaisesti säätämässä tällä hallituskaudella ruuhkamaksut kaupunkiseuduille mahdollistavaa lakia. On tärkeää, että valtio valmistelee Helsingin seutuun vaikuttavaa lainsäädäntöä yhdessä sidosryhmien kanssa. Kunnissa ja HSL:ssä on paljon tietoa seudun asukkaiden liikkumistottumuksista ja kuntien erityispiirteistä. Nämä pitää huomioida myös lainvalmistelussa.

Valtio vastaa ruuhkamaksut kaupunkiseuduille mahdollistavan lain säätämisestä.

Päätökset ruuhkamaksujen mahdollisesta käyttöön otosta Helsingin seudulla tehdään erikseen.

Liittyvätkö tiemaksujen esiselvitykset koronaepidemian aiheuttamaan joukkoliikenteen matkustajamäärien ja lipputulosten laskuun?

Tiemaksut ovat osa pitkän aikavälin liikennejärjestelmäsuunnittelua eivätkä liity akuuttiin koronapandemiaan.

Tiemaksujen yhtenä tehtävänä on pitää tieliikenne sujuvana myös tulevana vuosina – myös silloin, kun Helsingin seudulla asuu 2 miljoonaa ihmistä.

Tiemaksut ovat yksi keino parantaa liikennejärjestelmän toimintaa. Ne ovat osa Helsingin seudun kuntien ja valtion yhdessä tekemää maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteistä MAL 2019-suunnitelmaa.

Jos ruuhkamaksut päätettäisiin ottaa käyttöön, tuotot käytettäisiin liikennejärjestelmän toimivuuden parantamiseen koko Helsingin seudulla. Tuottoja ei kohdennettaisi suoraan HSL:n tai kuntien budjettiin vaan tuottojen käytöstä sovittaisiin Helsingin seudun liikennejärjestelmästä vastaavien kesken.

Mitä alueellinen tie- tai ruuhkamaksu tarkoittaa?

Tiemaksut ovat yleisnimi tietyn tien tai tieverkon käytöstä käytön perusteella perittävillä maksuilla tai veroilla. Ruuhkamaksua käytetään, kun puhutaan tietyllä rajatulla alueella ja tiettyyn aikaan auton käytöstä maksettavasta maksusta, esimerkiksi kaupungin keskustassa ruuhka-aikaan. Maksun avulla voidaan vähentää autoilua ja sen aiheuttamia haittoja (mm. ruuhkat, päästöt, melu, onnettomuudet) ja tekee autoilusta sujuvampaa.

Alueelliset tiemaksujärjestelmät ovat toiminnaltaan ja teknologialtaan automaattisia.

Tiemaksuvyöhykerajan ohittaminen valvontapisteiden kohdalla ei aiheuta hidastuksia liikenteeseen.

Ks. tarkemmin esim. Tiemaksujen teknistoiminnallinen esiselvitys (2020, s. 13-15).

Ovatko ruuhkat ongelma ja onko Helsingin seudulla ruuhkia?

Helsingin seudun asukasmäärä kasvaa. Se tarkoittaa, että liikennemäärät kasvavat ja ruuhkat lisääntyvät, jos mitään ei tehdä. Ruuhka on hukattua aikaa: se on poissa ihmisten vapaa-ajasta ja työajasta. Ruuhka hidastaa myös tavarankuljetuksia, mikä aiheuttaa yrityksille lisäkustannuksia.

Autoliikenteen määrä on kasvanut jo viime vuosina selvästi Helsingin seudulla. Väylävirasto ja seudun kunnat laskevat liikennettä kaduilla ja maanteilla. Vuoden 2018 liikenteen sujuvuutta tarkastelleen [selvityksen](#) perusteella, missä hyödynnettiin navigaattoridataa pääväylien autoliikenteen määrät olivat syyskuussa 2017 keskimäärin viisi prosenttia suuremmat kuin syyskuussa 2015. Kasvu on ollut voimakasta erityisesti poikittaisliikenteessä ja sisääntuloväylillä Kehä I:n ulkopuolella. Viimeisen 10 vuoden aikana Helsingin seudun pääväylien liikennemäärät ovat nousseet vuodesta 2009 noin 26 %, kun samaan aikaan Helsingin seudun asukasmäärä on kasvanut noin 12 % (ks. [Liikennejärjestelmän tilan seuranta: Tieliikenteen määrä](#)).

Rajoittavatko tiemaksut autoilua?

Mahdollinen ruuhkamaksu ei estä tai rajoita autoilua, mutta vaikuttaa auton käytön kustannuksiin, jos ajaa ruuhkamaksuvyöhykkeellä tai ylittää mahdollisen vyöhykerajan aikana, jolloin ruuhkamaksuja peritään. Ruuhkamaksu myös sujuvoittaa liikennettä, jolloin autojen, tavarankuljetusten ja bussien matka-ajat lyhenevät ja tulevat ennustettavammiksi.

Tarvitaanko tiemaksuja, jos etätyö yleistyy merkittävästi?

Koronavirusepidemian seurauksesta etätyöskentelyn suosio on kasvanut selvästi. Teknologia on jo kuitenkin pitkään mahdollistanut useissa työtehtävissä aika- ja paikkariippumattomuuden työnteon jo pandemiaa ennen. Tästä huolimatta väestön keskittyminen on jatkunut viime vuosina useilla kaupunkiseuduilla. Kaupungistuminen ja väestön keskittyminen eivät todennäköisesti pysähdy koronavirusepidemian ja lisääntyneen etätyöskentelyn seurauksena. Ihmisten liikkumisen tottumukset ja niiden taustalla oleva yhdyskuntarakenne muuttuvat hyvin hitaasti.

Koronavirusepidemian alussa liikenteen kokonaismäärä laski selvästi muun muassa etätyösuosituksen takia, mutta arkipäivien keskimääräinen autoliikenteen määrä pääväylillä on kesän jälkeen jo palautunut lähes samalle tasolle viime vuoden vastaavaan aikaan verrattuna. Etätyön yleistymisestä huolimatta Helsingin seutu kasvaa edelleen ja seudun liikennettä pitää kehittää monilla eri keinoilla. Ruuhkamaksut ovat yksi keino liikenteen sujuvoittamiseksi. Muita keinoja ovat muun muassa investoinnit tie- ja joukkoliikenneinfrastruktuuriin.

Mitä vaikutuksia ruuhkamaksuilla on elinkeinoelämälle?

Liikennejärjestelmän toimivuus on yksi keskeinen kilpailukykytekijä elinkeinoelämälle. Mahdollisilla ruuhkamaksuilla voitaisiin sujuvoittaa tieliikennettä ja niistä saaduilla tuotoilla parantaa seudun liikennejärjestelmää. Logistiikan ja tavarankuljetusten kannalta sujuvampi liikenne ja kuljetusten ennustettavuuden parantuminen parantaisi elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Mahdollisten ruuhkamaksujen vaikutukset elinkeinoelämälle riippuvat ruuhkamaksujen toteutustavasta. Vähittäiskaupan osalta esimerkiksi vyöhykkeiden sijaintiin sekä maksujen kellonaikoihin ja viikonpäiviin liittyvät määrittelyt vaikuttavat suhteessa siihen, miten asiointimatkoja tehdään ja mihin ne suuntautuvat. Kansainvälisten esimerkkien perusteella ruuhkamaksuilla ei ole havaittu vaikutuksia elinkeinoelämän toimintaan esimerkiksi Lontoossa ja Trondheimissä tai vähittäiskaupan myyntiin Tukholmassa.

Ks. tarkemmin esim. Tiemaksujen teknistoiminnallinen esiselvitys (2020, s. 30 ja 36) ja [Tiemaksujen yhteys alueen vetovoimaan Helsingin seudulla](#) (2019).